

Potilasvakuutuskeskukselle ilmoitetut tapaukset ratkaisuvuosittain vuosilta 2014–2019

Potilaiden ja hoitohenkilökunnan turvana

Huolehdimme keskitetysti Suomessa sattuneiden potilasvahinkojen korvaamisesta. Toimimme potilaiden ja hoitohenkilöstön turvana ja tuotamme hyödyllistä tietoa kehittyvän vakuutusjärjestelmän sekä potilasturvallisuustyön tueksi.

4.3.2019

Yhteydenotot

Potilasvakuutuskeskus
Itämerenkatu 11–13
00180 HELSINKI

p. 040 450 4700/viestintä

Tietoja lainattaessa lähde on mainittava.

Esipuhe

Suomen lakisääteinen potilasvakuutusjärjestelmä sai alkunsa, kun potilasvahinkolaki (585/1986) tuli voimaan 1.5.1987. Laki oli laatuaan ensimmäinen maailmassa ja se paransi merkittävästi potilaiden oikeusturvaa. Ennen potilasvahinkolain voimaantuloa vahinkoa kärsinyt joutui hakemaan terveydenhuollon henkilövahingoista korvausta suoraan vahingon aiheuttajalta, viime kädessä oikeusteitse.

Nykyisin kaikissa Pohjoismaissa on samankaltainen potilasvakuutusjärjestelmä, jonka tehtävänä on puolueettomasti ja hoitohenkilöstöä syyllistämättä käsitellä terveydenhuollon toiminnasta tehdyt potilasvahinkoilmoitukset ja maksaa vahinkoa kärsineille lainmukaiset korvaukset. Vaikka Euroopan eri maissa on viime vuosina ollut vireillä useita hankkeita lakisääteisen potilasvakuutusturvan järjestämiseksi, on potilasvakuutus Pohjoismaiden ulkopuolella edelleen harvinaisuus: terveydenhuollon henkilövahinkojen korvaamiseksi on olemassa yksittäisiä lakisääteisiä tai vapaaehtoisia korvausjärjestelmiä, mutta ne eivät välttämättä ole korvausperusteiltaan tai -määrittään yhtä kattavia kuin pohjoismaiset järjestelmät.

Viime vuonna potilasvakuutuksen historiassa kääntyi uusi lehti, kun eduskunta hyväksyi 11.3.2019 potilasvakuutuslainsäädännön uudistusta koskevan hallituksen esityksen (HE 298/2018) ja tasavallan presidentti vahvisti uudistukseen liittyvät lait 22.8.2019. Uusi potilasvakuutuslaki (948/2019), laki Potilasvakuutuskeskuksesta (949/2019) sekä laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta (959/2019) tulevat voimaan 1.1.2021.

Uusi potilasvakuutuslaki parantaa edelleen korvauksenhakijan oikeusturvaa, kun korvausmenettelyä koskevia säännöksiä täsmennetään ja korvattavia vahinkoja koskevaa sääntelyä laajennetaan siten, että jatkossa myös kehoon kiinteästi asennettavista laitteista, kuten tekonivelistä, aiheutuva vahinko voidaan tietyin edellytyksin korvata. Myös potilasvahingon johdosta tarpeellinen ammatillinen kuntoutus tulee jatkossa korvattavaksi. Muihin korvausperusteisiin tai Potilasvakuutuskeskuksen (PVK) asemaan uusi lainsäädäntö ei tuo olennaisia muutoksia. PVK käsittelee ja ratkaisee jatkossakin kaikki sekä julkisella että yksityisellä sektorilla annettua terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat potilasvahinkoilmoitukset. Hoitoprosessin ulkopuolella tapahtuva puolueeton vahinkoasioiden käsittely tuo jatkossakin turvaa sekä potilaalle että hoitohenkilöstölle.

Potilasvakuutuskeskus on lähes 33 toimintavuotensa aikana ratkaissut noin 220 000 sille ilmoitettua tapausta ja niistä korvattaviksi on arvioitu noin 73 000. Vahinkoa kärsineille on maksettu korvauksia lähes 600 miljoonaa euroa. Terveydenhuollolle ja yhteiskunnalle vahingoista on aiheutunut kustannuksia vielä moninkertaisesti enemmän.

Toimivan korvausjärjestelmän vastapainona onkin tärkeää kiinnittää huomiota vahinkojen ennaltaehkäisyyn ja potilasturvallisuuteen, jotta inhimillisiltä kärsimyksiltä ja ylimääräisiltä kustannuksilta voidaan jatkossa välttyä. Terveyden- ja sairaanhoitoon liittyy aina riskejä, ja virheitä voi sattua, mutta virheistä voi ja pitää ottaa opiksi. Potilasvakuutuskeskus tarjoaa esimerkiksi sairaanhoitopiireille yksityiskohtaiset tiedot niiden alueella sattuneista vahingoista terveydenhuollon laatu- ja potilasturvallisuustyön tueksi. PVK:n vahinkoaineistot ovat potilasturvallisuutta edistäviin tarkoituksiin myös tutkijoiden käytettävissä.

Potilasvakuutuskeskuksen vahinkotilastot avaavat mielenkiintoisen näkökulman suomalaiseen terveydenhuoltoon ja sen kehitykseen. Tämä vuosiraportti sisältää tiedot ilmoitetuista, ratkaistuista ja korvattavista tapauksista vuosilta 2014–2019 sekä tarkemmat vuositilastot vuonna 2019 ratkaistuista korvattavista potilasvahingoista ja maksetuista korvauksista.

Julkaisemme vuosittain alkuvuodesta päättynyttä vuotta koskevat vuositilastot sekä puolivuositilastot osavuositilastot ajankohtaista tilastotietoa kuluvaan vuoden vahinkokehityksestä.

Helsingissä maaliskuussa 2020

Minna Plit-Turunen
Johtaja
Potilasvakuutuskeskus

Sisällysluettelo

1	Ilmoitetut potilasvahingot.....	5
2	Ratkaistut tapaukset ja korvattavat potilasvahingot.....	6
3	Korvattavat potilasvahingot vahinkopaikan mukaan.....	8
4	Korvattavat potilasvahingot eri toimenpiteissä ja perussairauksissa.....	9
5	Korvattavat potilasvahingot vuosina 2014–2016 suhteessa tehtyjen toimenpiteiden määrään	12
6	Potilasvakuutuksesta maksetut korvaukset	14

Tilastojen tulkinnasta

- Vahinkotilastot perustuvat tarkastelujakson aikana ilmoitettuihin, rekisteröityihin ja ratkaistuihin tapauksiin. Koska tilastot täydentyvät korvauskäsittelyn aikana, voi aiempien vuosien luvuissa esiintyä pieniä poikkeamia aiempien vuosiraporttien lukuihin verrattuna.

Ilmoitetut potilasvahingot

- Yksi vahinkoilmoitus voi koskea useaa eri hoitopaikkaa. Vakuutusteknisistä syistä nämä rekisteröidään hoitopaikoittain eri vahinkoilmoituksiksi. Vuonna 2019 vahinkoilmoituksen teki 7 645 eri henkilöä ja ilmoitusten perusteella rekisteröitiin 9 556 eri tapausta. Yksi vahinkoilmoitus kohdistui näin ollen keskimäärin 1,2 vahinkopaikkaan.
- Joskus vasta vahinkoasian käsittelyn yhteydessä huomataan, että asia on syytä tutkia ilmoitettua laajemmin. Sen vuoksi ilmoitettujen tapausten määrä voi käsittelyn edetessä kasvaa, ja uusia tapauksia voidaan rekisteröidä aiemmillekin vahinkovuosille. Esimerkiksi tätä vuosiraporttia koottaessa vuodelle 2018 rekisteröityjen vahinkoilmoitusten määrä on 8 685, kun se vuoden 2018 vuosiraportissa oli 8 522.

Ratkaistut tapaukset ja korvattavat potilasvahingot

- Vuonna 2019 ratkaistuista tapauksista hieman alle puolet oli ilmoitettu viime vuonna. Ilmoitettu tapaus voi olla sattunut jo useita vuosia aiemminkin, sillä korvausta voi hakea kolmen vuoden kuluessa siitä, kun vahinkoa kärsinyt sai tiedon vahingosta.
- Jokainen rekisteröity tapaus ratkaistaan erillisenä asiana. Vuonna 2019 ratkaisun sai 7 601 henkilöä, joille annettiin yhteensä 9 594 päätöstä ilmoitetun vahingon korvattavuudesta.
- Jos potilaan ilmoittama vahinkokokonaisuus koskee kahta eri hoitopaikkaa, joista vain toisen osalta todetaan potilasvahingon tapahtuneen, tilastoituu asia sekä evätyksi että korvattavaksi tapaukseksi. Vuonna 2019 korvattaviksi arvioitiin 2 331 tapausta, mikä on 24,3 % kaikista ratkaistuista tapauksista. Vähintään yhden hoitopaikan osalta myönteinen ratkaisu annettiin yhteensä 2 162 eri korvauksenhakijalle eli 28,4 %:lle niistä, joiden asia ratkaistiin vuonna 2019.

1 Ilmoitetut potilasvahingot

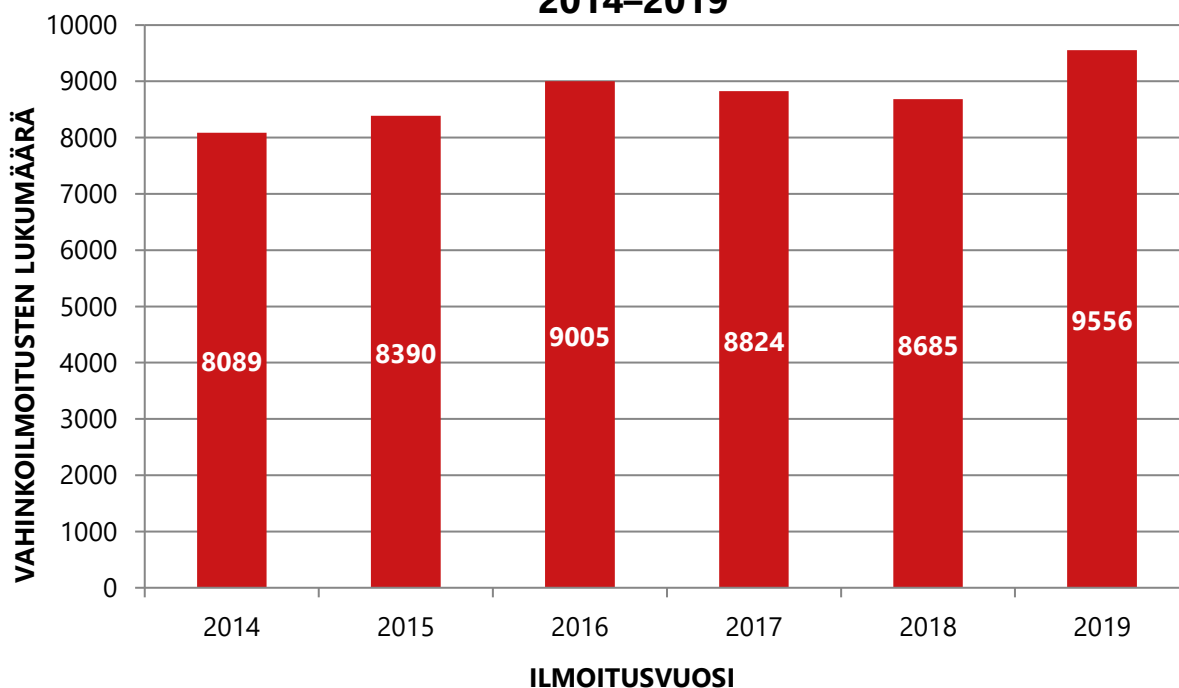
Ilmoitettujen potilasvahinkojen määrä nousi päättyneen vuosikymmenen aikana yli 30 %. Vuonna 2019 vahinkoilmoituksen teki 7 645 eri henkilöä ja ilmoitukset koskivat 9 556 eri hoitopaikkaa tai -tapahtumaa. Yhden ilmoittajan ilmoitus kohdistui näin ollen keskimäärin 1,2 eri hoitopaikkaan tai -tapahtumaan.

Ilmoitettujen vahinkojen määrä oli suurempi kuin kertaakaan Potilasvakuutuskeskuksen yli 32-vuotisen toimintahistorian aikana. On kuitenkin hyvä muistaa, että vahinkoilmoitus on eri asia kuin korvattava potilasvahinko: ilmoitusmäärän kasvu ei sellaisenaan tarkoita, että korvattavia potilasvahinkoja olisi sattunut suhteellisesti aiempaa enemmän.

Ilmoitusmäärän kasvun arvioidaan johtuvan ensisijaisesti hoitokontaktien ja terveydenhuollon toimenpidemäärien kasvusta. Myös kiinnostus terveydenhuollon asioita kohtaan ja tietoisuus potilasvakuutuksesta ovat lisääntyneet, kun terveydenhuollosta ja potilasturvallisuudesta on kuluneen vuosikymmenen aikana keskusteltu julkisuudessa laajasti mm. sote-uudistukseen liittyen. Yksittäisten hoitovirhe- ja potilasvahinkotapausten sekä viimeisimpänä vanhusten hoivakoteihin liittyvien epäkohtien nousemisen julkiseen keskusteluun on myös todettu nostavan ilmoitusmääriä. Vuonna 2019 ilmoitusmäärän kasvuun vaikutti osaltaan myös se, että vahinkoilmoitus oli ensimmäistä kertaa koko vuoden ajan mahdollista tehdä sähköisesti Potilasvakuutuskeskuksen verkkosivuilla.

Tilastoja tarkasteltaessa on huomioitava, että aikaa vahinkoilmoituksen tekemiseen on pääsääntöisesti kolme vuotta siitä, kun potilas sai tietää vahingosta. Sen vuoksi saapuneet ilmoitukset eivät aina koske samana vuonna annettua hoitoa, ja terveydenhuollossa tapahtuvat muutoksetkin näkyvät tilastoissa viiveellä.

ILMOITETUT POTILASVAHINGOT 2014–2019

2 Ratkaistut tapaukset ja korvattavat potilasvahingot

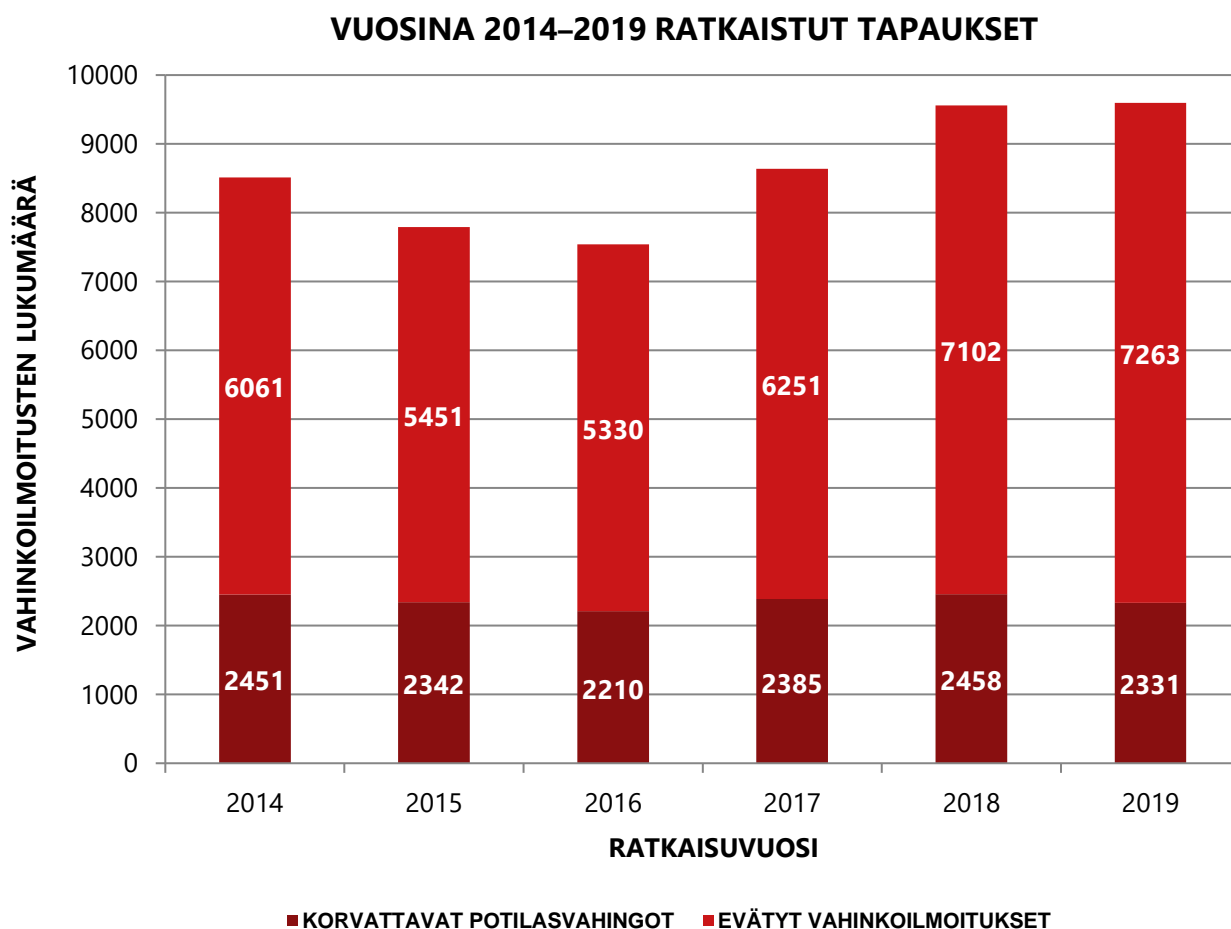
Vuonna 2019 annettiin 9 594 ratkaisua vahingon korvattavuudesta. Korvattaviksi vahingoiksi arvioitiin 2 331 eli 24,3 % ratkaistuista tapauksista. Lisäksi 113 tapauksessa korvauserusteen arvioitiin täyttyvän, mutta aiheutunut vahinko oli niin vähäinen, ettei korvausta tullut maksettavaksi.

Korvausratkaisun sai 7 601 eri korvauksenhakijaa. Heistä 28,4 % sai myönteisen korvauspäätöksen vähintään yhden hoitopaikan osalta.

Korvattavista vahingoista ylivoimaisesti suurin osa (93,5 %) korvattiin ns. hoitovahinkoina. Näissä tapauksissa korvauserusteena on, että kokenut terveydenhuollon ammattihenkilö olisi menetellyt tilanteessa toisin ja siten välttänyt vahingon. Toiseksi eniten korvattiin infektiovahinkoja (4,1 %). Muilla perusteilla korvattuja tapauksia oli suhteellisesti vähän (2,4 %).

Hylkäävissä ratkaisuisissa perusteluna oli tavallisimmin (34,7 %) se, ettei haitallinen seuraus olisi ollut toisin toimien vältettävissä tai että infektio oli sellainen, että potilaan arvioitiin joutuvan sietämään se lääketieteellisesti perusteltuun hoitoon liittyvänä riskinä.

Korvattujen ja evättyjen tapausten sekä korvauserusteiden vuosittaista vertailua tehtäessä on syytä huomata, ettei vuosittaisia lukumääriä voi suoraan verrata toisiinsa. Määriin vaikuttaa olennaisesti se, miten paljon korvausratkaisuja kunakin vuonna on yhteensä tehty. Lisäksi on muistettava, että vuonna 2019 tehdyt ratkaisut koskevat pääosin jo aiempina vuosina annettua hoitoa.

VUOSINA 2014–2019 RATKAISTUT POTILASVAHINGKOILMOITUKSET

KORVAUSRATKAISU	RATKAISUVUOSI					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KORVATTAVAT POTILASVAHINGOT						
- HOITOVAHINGOT	2 257	2 172	2 044	2 174	2 264	2 179
- LAITEVAHINGOT	14	8	5	13	16	19
- INFEKTIOVAHINGOT	133	119	123	154	135	95
- TAPATURMAVAHINGOT	21	23	23	24	28	21
- PALOVAHINGOT	0	0	0	0	0	0
- LÄÄKKEEN TOIMITTAMISVAHINGOT	6	2	4	5	6	4
- KOHTUUTTOMAT VAHINGOT	20	18	11	15	9	13
* YHTEENSÄ	2 451	2 342	2 210	2 385	2 458	2 331
VÄHÄISET POTILASVAHINGOT	62	58	67	89	117	113
EI POTILASVAHINKOA						
- EI VÄLTETTÄVISSÄ TAI SIEDETTÄVÄ	2 060	1 984	2 031	2 315	2 609	2 484
- MUU EPÄÄMISPERUSTE	3 939	3 409	3 232	3 847	4 376	4 666
* YHTEENSÄ	5 999	5 393	5 263	6 162	6 985	7 150
* YHTEENSÄ	8 512	7 793	7 540	8 636	9 560	9 594
RATKAISTUT VAHINGKOILMOITUKSET						
- KORVATTAVAT POTILASVAHINGOT	28,8%	30,1%	29,3%	27,6%	25,7%	24,3%
- VÄHÄISET POTILASVAHINGOT	0,7%	0,7%	0,9%	1,0%	1,2%	1,2%
- EI POTILASVAHINKOA	70,5%	69,2%	69,8%	71,4%	73,1%	74,5%
* YHTEENSÄ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
KORVATTAVAT POTILASVAHINGOT						
- HOITOVAHINGOT	92,1%	92,7%	92,5%	91,1%	92,1%	93,5%
- INFEKTIOVAHINGOT	5,4%	5,1%	5,6%	6,5%	5,5%	4,1%
- TAPATURMAVAHINGOT	0,9%	1,0%	1,0%	1,0%	1,1%	0,9%
- MUUT VAHINGOT	1,6%	1,2%	0,9%	1,4%	1,3%	1,5%
* YHTEENSÄ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
EI POTILASVAHINKOA						
- EI VÄLTETTÄVISSÄ TAI SIEDETTÄVÄ	34,3%	36,8%	38,6%	37,6%	37,4%	34,7%
- MUU EPÄÄMISPERUSTE	65,7%	63,2%	61,4%	62,4%	62,6%	65,3%
* YHTEENSÄ	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

3 Korvattavat potilasvahingot vahinkopaikan mukaan

Potilasvakuutuskeskus julkaisee korvattavista potilasvahingoista vuosittain lukumäärätiedot sairaanhoitopiireittäin sekä kokonaislukuna yksityissektorilla sattuneiden vahinkojen osalta. Yksityiskohtaisempia tietoja kunkin sairaanhoitopiirin alueella sattuneista vahingoista voi tiedustella potilasvakuutuksen ottaneelta sairaanhoitopiiriltä.

Tilastoa tarkasteltaessa on huomioitava, että kunakin vuonna korvattavaksi arvioitujen potilasvahinkojen määrään voi vaikuttaa merkittävästi se, miten paljon PVK on tehnyt korvausratkaisuja kyseisenä vuonna. Eri ratkaisuvuosien lukumäärätietoja ei siten voi suoraan vertailla toisiinsa. Pelkästään lukumäärien perusteella ei myöskään ole mahdollista vertailla potilasturvallisuutta eri sairaanhoitopiireissä, sillä vertailussa tulisi ottaa huomioon useita taustatekijöitä kuten esimerkiksi sairaanhoitopiirin alueella tehtävien toimenpiteiden vaatavuustaso ja lukumäärä, väestörakenne sekä terveydenhuollon hoitokäyntien määrä.

VUOSINA 2014–2019 RATKAISTUT KORVATTAVAT POTILASVAHINGOT

VAHINKOPAIKKA	RATKAISUVUOSI					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SAIRAANHOITOPIIRIEN VAHINKOPAIKAT^{*)}	1987	1847	1751	1853	1843	1785
HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	383	354	302	386	332	342
VARSINAIS-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	162	149	119	143	170	158
SATAKUNNAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	68	73	73	67	82	68
KANTA-HÄMEEN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	80	91	80	92	96	77
PIRKANMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	210	188	179	132	151	142
PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ	75	74	67	87	80	77
KYMENLAAKSON SAIR.HOITO- JA SOS.PALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ	98	91	100	100	73	77
ETELÄ-KARJALAN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄ	40	55	45	46	44	49
ETELÄ-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	33	39	54	58	48	45
ITÄ-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	28	18	18	19	23	18
POHJOIS-KARJALAN SAIR.HOITO- JA SOS.PALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ	64	57	64	84	81	91
POHJOIS-SAVON SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	153	129	135	121	95	120
KESKI-SUOMEN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	79	90	67	81	67	94
ETELÄ-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	74	65	49	77	56	63
VAASAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	32	34	46	36	55	42
KESKI-POHJANMAAN ERIKOISSAIR.HOITO- JA PER.PALV.KUNTAYHTYMÄ	43	31	38	39	48	27
POHJOIS-POHJANMAAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	182	143	153	148	181	132
KAINUUN MAAKUNTA -KUNTAYHTYMÄ	45	46	31	31	34	36
LÄNSI-POHJAN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	27	27	32	28	35	38
LAPIN SAIRAANHOITOPIIRIN KUNTAYHTYMÄ	81	69	73	48	63	66
ÅLANDS HÄLSO- OCH SJUKVÅRD	8	7	8	9	7	6
VALTION VAHINKOPAIKAT	0	3	4	6	4	2
MUUT VAHINKOPAIKAT	22	14	14	15	18	15
YKSITYINEN SEKTORI	464	495	459	532	615	546
YHTEENSÄ	2451	2342	2210	2385	2458	2331

^{*)} Sairaanhoitopiirin vahinkopaikoilla tarkoitetaan kaikkia niitä vahinkopaikkoja, kuten terveysasemia ja sairaaloita, jotka sairaanhoitopiirin potilasvakuutus kattaa. Myös sairaanhoitopiirin terveysasemilla ja sairaaloissa tapahtuneet yksityisten toimijoiden vahingot sisältyvät lukuihin, vaikka ne eivät olekaan sairaanhoitopiirin vakuuttamia.

4 Korvattavat potilasvahingot eri toimenpiteissä ja perussairauksissa

Korvattavat potilasvahingot liittyvät useimmiten leikkaus- ja anestesiatoimenpiteisiin, joiden yhteydessä sattuneita vahinkoja korvattiin vuonna 2019 yhteensä 950. Näistä vajaa puolet (413) liittyi tuki- ja liikuntaelinten leikkaustoimenpiteisiin.

Erityyppisten kliinisten tutkimus- tai hoitotoimenpiteiden yhteydessä sattuneita vahinkoja korvattiin yhteensä 863. Suurimman ja viime vuosina kasvaneen ryhmän tässä moninaisten vahinkojen luokassa muodostavat diagnoosin ja hoidon viiveet. Niissä potilasta ei ole tutkittu riittävästi tai lähetetty riittävän ajoissa tai riittävän kattaviin jatkotutkimuksiin, mistä on voinut seurata esimerkiksi sairauden vaikeutumista tai raskaampia hoitoja.

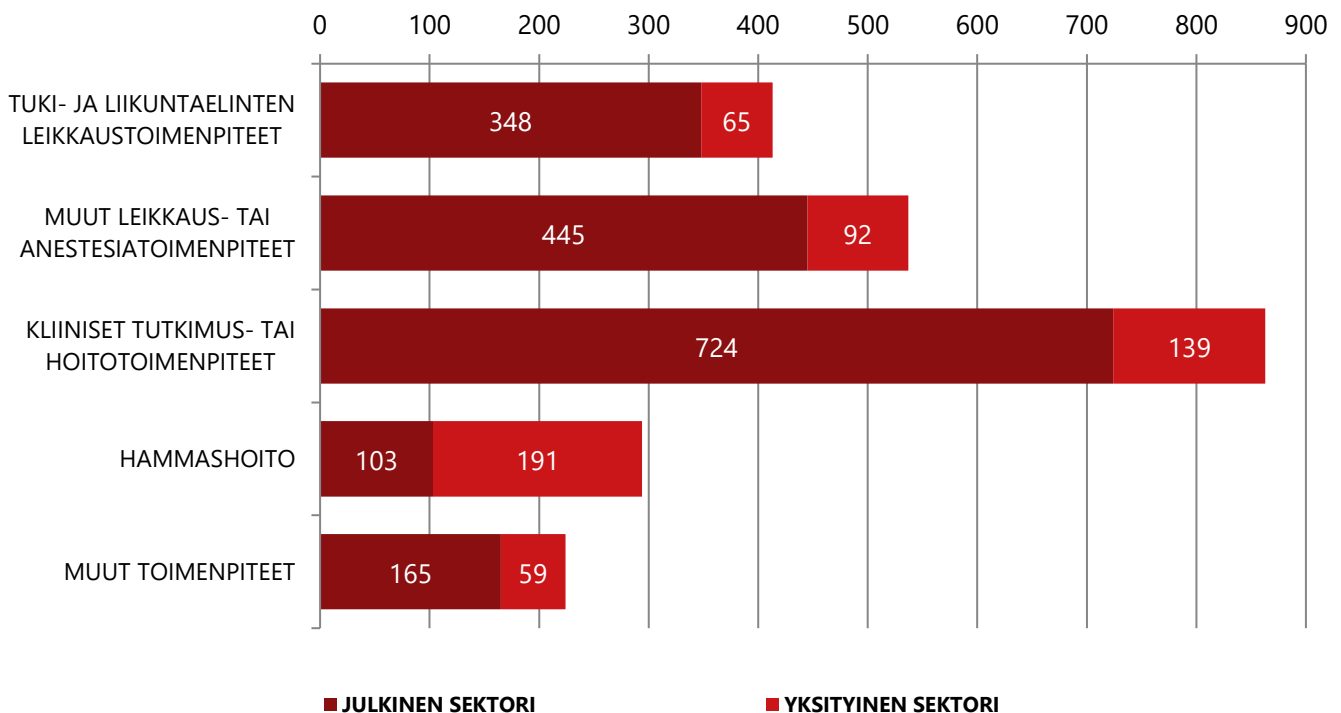
Hammashoidollisten toimenpiteiden yhteydessä sattuneita vahinkoja korvattiin yhteensä 294. Näistä 109 sattui juurihoidon yhteydessä ja 86 hammasproteettisen hoidon yhteydessä. Hammashoidollisten toimenpiteiden yhteydessä sattuneiden vahinkojen lisäksi korvattiin 80 vahinkoa, jotka olivat aiheutuneet hampaiden, leuan, suun ja nielun leikkaus- ja anestesiatoimenpiteissä.

Seuraavalle sivulle on koottu lukumäärätiedot vuonna 2019 ratkaistuista korvattavista potilasvahingoista toimenpidekohtaisesti julkisen ja yksityisen sektorin hoitopaikkojen mukaan jaoteltuina. Julkisen sektorin vahingoiksi on tässä jaotellussa luokiteltu myös terveysasemilla ja julkisissa sairaaloissa sattuneet yksityisten toimijoiden vahingot.

Julkaisun sivulta 11 löytyvät tiedot yleisimmistä perussairauksista vuosina 2017–2019 ratkaistuissa korvattavissa potilasvahingoissa. Näissä kolmen vuoden tilastoissa perussairauksina korostuvat hammassairauksien lisäksi lonkan (277 kpl/3 v) ja polven (227 kpl/3 v) nivelrikko sekä polven tai säären (207 kpl/3 v), kyynärvarren (189 kpl/3 v), ranteen tai käden (163 kpl/3 v) ja reisiluun (137/3 v) murtumat.

VUONNA 2019 RATKAISTUT KORVATTAVAT POTILASVAHINGOT

VAHINGOJEN LUKUMÄÄRÄ

VUONNA 2019 RATKAISTUT KORVATTAVAT POTILASVAHINGOT

TOIMENPIDE	JULKINEN SEKTORI	YKSITYINEN SEKTORI	YHTEENSÄ	YKSITYISEN SEKTORIN OSUUS
LEIKKAUS- JA ANESTESIA TOIMENPITEET	793	157	950	17 %
A HERMOSTON TP	71	5	76	7 %
B UMPIERITYSELINTEN TP	10	0	10	0 %
C SILMÄN ALUEEN TP	28	16	44	36 %
D KORVAN, NENÄN JA KURKUNPÄÄN TP	7	0	7	0 %
E HAMPAIDEN, LEUAN, SUUN JA NIELUN TP	25	55	80	69 %
F SYDÄMEN JA RINTAONTELON SUONIEN TP	12	0	12	0 %
G RINTAONTELON SEINÄMÄN, KEUHKOJEN YM TP	8	0	8	0 %
H RINTARAUHASTEN TP	11	1	12	8 %
J RUOANSULKANAVAN JA SEN OHEISELINTEN TP	111	4	115	3 %
K VIRTSAEIDEN, MIEHEN SUKUP.ELINTEN YM TP	34	0	34	0 %
L NAISEN SUKUPUOLIELINTEN TP	46	1	47	2 %
M RASKAUTEEN JA SYNNYTYKSEEN LIITTYVÄ TP	11	0	11	0 %
N TUKI- JA LIIKUNTAELINTEN TP	348	65	413	16 %
NA SELÄN JA KAULAN TP:T	38	1	39	3 %
NB LAPALUUN, SOLISLUUN, OLVANIVELEN JA -VARREN TP:T	26	12	38	32 %
NC KYYNÄRNIVELEN JA KYYNÄRVARREN TP:T	22	2	24	8 %
ND RANTEEN JA KÄDEN TP:T	19	14	33	42 %
NE LANTION, RISTILUUN JA HÄNTÄLUUN TP:T	1	0	1	0 %
NF LONKKANIVELEN JA REISILUUN TP:T	107	6	113	5 %
NG POLVEN JA SÄÄREN TP:T	71	20	91	22 %
NH NILKAN JA JALKATERÄN TP:T	64	10	74	14 %
P VERISUONIEN JA IMUSUONIJÄRJESTELMÄN TP	21	0	21	0 %
Q IHON JA IHONALAISKUDOKSEN TP	12	5	17	29 %
T PIENTOIMENPIDE	13	2	15	13 %
U TÄHYSTYSTOIMENPIDE	18	2	20	10 %
MUU LEIKKAUSTOIMENPIDE	3	1	4	25 %
ANESTESIA TOIMENPIDE	4	0	4	0 %
KLIININEN TUTKIMUS- TAI HOITOTOIMENPIDE	724	139	863	16 %
HAMMASHOIDOLLISET TOIMENPITEET	103	191	294	65 %
HAMPAAN POISTO ILMAN LEIKKAUSTA	18	14	32	44 %
HAMPAAN PAIKKAUSHOITO	7	18	25	72 %
HAMPAAN JUURIHOITO	54	55	109	50 %
HAMMASPROTEETTINEN HOITO	5	81	86	94 %
MUU HAMMASHOITO	19	23	42	55 %
MUUT TOIMENPITEET	165	59	224	26 %
RADIOLOGINEN TUTKIMUS	39	21	60	35 %
INJEKTIO, PUNKTIO	21	10	31	32 %
KATETROINTI, KANAVOINTI, KANYLOINTI	14	0	14	0 %
KIPSAUS, SIDONTA	14	1	15	7 %
HAAVAN HOITO	3	1	4	25 %
FYSIOTERAPIA TAI KUNTOUTUS	4	4	8	50 %
SAIRAALAHOITO	12	0	12	0 %
SYNNYTYS	14	0	14	0 %
MUU TOIMENPIDE	44	22	66	33 %
YHTEENSÄ	1 785	546	2 331	23 %

Julkisen sektorin vahingoiksi on luokiteltu myös terveysasemilla ja julkisissa sairaaloissa tapahtuneet yksityisten toimijoiden vahingot.

YLEISIMMÄT PERUSSAIRAUDET VUOSINA 2017–2019 RATKAISTUISSA KORVATTAVISSA POTILASVAHINGOISSA

PERUSSAIRAUS	LEIKKAUS TAI ANESTESIA	KLIININEN TUTKIMUS TAI HOITO	MUU TOIMEN- PIDE	LUKU- MÄÄRÄ YHTEENSÄ
1. K04 HAMMASYTIMEN JA HAMPAANJUUREN KÄRKEÄ YMPÄRÖIVIEN KUDOSTEN SAIRAUDET	19	1	415	435
2. K08 MUUT HAMPAIDEN JA TUKIKUDOSTEN SAIRAUDET	128	0	217	345
3. M16 LONKAN NIVELRIKKO	262	12	3	277
4. M17 POLVEN NIVELRIKKO	202	16	9	227
5. S82 POLVEN JA/TAI SÄÄREN MURTUMA	98	85	24	207
6. S52 KYYNÄRVARREN MURTUMA	75	110	4	189
7. K02 HAMMASKARIES	6	1	173	180
8. S62 RANTEEN TAI KÄDEN MURTUMA	24	126	13	163
9. S72 REISILUUN MURTUMA	68	56	13	137
10. M51 MUUT NIKAMAVÄLILEVYJEN SAIRAUDET	60	54	4	118
10 YLEISIMMÄN PERUSSAIRAUDEN OSUUS				32 %
11. M48 MUUT NIKAMASAIRAUDET	90	15	2	107
12. S83 POLVEN ALUEEN NIVELTEN JA SITEIDEN SIJOILTAANMENO, NYRJÄHDYS JA/TAI VENÄHDYS	63	16	5	84
13. K80 SAPPIKIVITAUTI	69	12	1	82
14. S42 HARTIANSEUDUN TAI OLKAVARREN MURTUMA	49	26	6	81
15. K05 HAMPAAN KIINNITYSKUDOSTEN SAIRAUDET	37	1	40	78
16. M20 SORMIEN JA VARPAIDEN HANKINNAISET EPÄMUOTOISUUDET	74	1	2	77
17. C50 RINTASYÖPÄ	20	21	32	73
18. H25 VANHUUDENKAIHI	61	7	0	68
19. G56 YLÄRAAJAN YHDEN HERMON SAIRAUDET	62	5	0	67
20. S63 RANTEEN TAI KÄDEN NIVELTEN JA SITEIDEN SIJOILTAANMENOT, NYRJÄHDYKSET JA/TAI VENÄHDYKSET	22	35	5	62
20 YLEISIMMÄN PERUSSAIRAUDEN OSUUS				43 %
21. M19 MUUT NIVELRIKOT	55	2	3	60
22. K35 ÄKILLINEN UMPILISÄKETULEHDUS	25	31	0	56
23. I63 AIVOINFARKTI	0	41	14	55
24. S43 HARTIAN NIVELT.LUXATIO/DISTORS	26	23	4	53
25. M54 SELKÄSÄRKY	1	42	9	52
26. S92 NILKAN/JALKATERÄN MURTUMA	11	34	3	48
27. S66 RANTEEN JA KÄDEN LIHAS- JA JÄNNEVAMMA	6	37	5	48
28. R10 VATSA- JA LANTIOKIPU	19	23	5	47
29. S46 HARTIANSEUDUN JA OLKAVARREN LIHAS/JÄNNEVAMMA	23	23	1	47
30. M47 SPONDYLOOSI	37	8	1	46
30 YLEISIMMÄN PERUSSAIRAUDEN OSUUS				50 %

5 Korvattavat potilasvahingot vuosina 2014–2016 suhteessa tehtyjen toimenpiteiden määrään

Potilasturvallisuuden näkökulmasta korvattujen potilasvahinkojen absoluuttista määrää olennaisempaa on, miten paljon korvattavia potilasvahinkoja eri toimenpiteissä sattuu tehtyjen toimenpiteiden lukumääriin suhteutettuna.

Seuraavalle sivulle on koottu toimenpiteiden lukumääriin suhteutettua tilastotietoa siitä, miten usein eri toimenpiteen yhteydessä sattuu korvattava potilasvahinko.

Tarkasteluun on otettu mukaan 30 leikkaustoimenpidettä, joissa potilasvahinkoja sattuu lukumääräisesti eniten. On mahdollista, että tarkastelun ulkopuolelle jää joitakin harvinaisia toimenpiteitä, joissa korvattava potilasvahinko sattuu suhteellisesti useammin, vaikka vahinkoja on lukumääräisesti vähän.

Tarkasteluvuodet on valittu siten, että tiedot olisivat mahdollisimman valideja: että tarkasteluvuonna sattuneista potilasvahingoista olisi jo ehditty tehdä vahinkoilmoitus ja että tapaus olisi ehditty jo ratkaista.

Lonkan ja polven tekonivelleikkaukset sekä selkäytimen ja hermojuurien vapautusleikkaukset ovat vuodesta toiseen johtaneet yleisimpien potilasvahinkoina korvattujen leikkaustoimenpiteiden tilastoja. Näitä toimenpiteitä tehdään vuosittain paljon, joten korvattavia potilasvahinkojakin sattuu lukumääräisesti enemmän kuin joidenkin harvinaisempien leikkaustoimenpiteiden yhteydessä.

Lukumääristä huolimatta riski korvattavan potilasvahingon sattumiseen näissä toimenpiteissä on kohtuullisen pieni. Korvattava potilasvahinko sattui vuosina 2014–2016 lonkan tai polven tekonivelleikkauksessa kuudelle potilaalle tuhannesta, kun leikkauksia tehtiin yhteensä yli 70 000.

Muissakin yleisimmissä toimenpideryhmissä riski korvattavan potilasvahingon sattumiseen oli pieni: alle prosentin luokkaa.

Tilastoa luettaessa on kuitenkin huomioitava, että kaikista tapahtumista, jotka voisivat täyttää korvattavan potilasvahingon kriteerit, ei todennäköisesti tehdä potilasvahinkoilmoitusta. Aiheutuneen vahingon vakavuus tai se, miten vahinko vaikuttaa vahinkoa kärsineen toimintakykyyn, voi vaikuttaa siihen, miten aktiivisesti eri toimenpiteisiin liittyviä vahinkoja ilmoitetaan.

YLEISIMMÄT LEIKKAUSTOIMENPITEET VUOSINA 2014–2016 SATTUNEISSA KORVATTAVISSA POTILASVAHINGOISSA SUHTEESSA TEHTYIHIN TOIMENPITEISIIN

TOIMENPIDE	POTILAS-VAHINGOJA	TOIMENPITEITÄ (THL)	POTILAS-VAHINGOJA/TOIMENPIDE (THL)
1. NFB LONKAN TEKONIVELLEIKKAUKSET	265	37 116	0,71 %
2. NGB POLVEN TEKONIVELLEIKKAUKSET	154	33 056	0,47 %
3. ABC SELKÄYTIMEN JA HERMOJUURIEN VAPAUTUS RAPPEUMAN YHTEYDESSÄ	140	27 162	0,52 %
4. NHG NILKAN JA JALKATERÄN NIVELIEN MUOVAUSLEIKKAUKSET JA LUUDUTUKSET	114	18 650	0,61 %
5. NAG SELKÄRANGAN LUUDUTUSLEIKKAUKSET JA VASTAAVAT	105	12 797	0,82 %
6. EBB HAMPAIDEN KORJAAMINEN TAI SIIRTO	82	-	-*)
7. LCD KOHDUNPOISTOT	71	14 530	0,49 %
8. EBA HAMPAIDEN POISTOT	66	-	-*)
9. NGE POLVEN NIVELSIDE- JA KAPSELILEIKKAUKSET	64	12 380	0,52 %
10. CJE KAIHILEIKKAUKSET ULTRAÄÄNITEKNIIKALLA JA NIIHIN LIITTYVÄT TOIMENPITEET	58	130 654	0,04 %
10 YLEISIMMÄN TOIMENPITEEN OSUUS		38 %	
11. NCJ KYYNÄRVARREN MURTUMALEIKKAUKSET	56	11 936	0,47 %
12. NHJ NILKAN, JALKATERÄN JA VARPAIDEN MURTUMALEIKKAUKSET	55	13 852	0,40 %
13. ACC ÄÄREISHERMOJEN TOIMINTAHÄIRIÖKORJAUKSET	51	36 118	0,14 %
14. JKA SAPPIRAKON LEIKKAUKSET	51	27 049	0,19 %
15. JFB OHUT- JA PAKSUSUOLEN TYPISTYSLEIKKAUKSET	47	14 509	0,32 %
16. NBJ OLKAPÄÄN JA OLKAVARREN MURTUMALEIKKAUKSET	46	7 930	0,58 %
17. NHK JALKATERÄN LUULEIKKAUKSET	46	10 879	0,42 %
18. NGJ SÄÄREN JA POLVILUMPION MURTUMALEIKKAUKSET	40	7 898	0,51 %
19. BAA KILPIRAUHASSEN LEIKKAUKSET	38	7 586	0,50 %
20. NFJ REISILUUN MURTUMALEIKKAUKSET	38	14 580	0,26 %
20 YLEISIMMÄN TOIMENPITEEN OSUUS		54 %	
21. JAB NIVUSTYRÄN LEIKKAUKSET	37	35 071	0,11 %
22. UJF OHUT- JA PAKSUSUOLEN TÄHYSTYKSET	34	-	-*)
23. NDJ RANNE/KÄMMEN/SORMIMURTUMIEN LEIKKAUKSET	31	10 422	0,30 %
24. NDE RANNE- JA KÄSINIVELIEN KAPSELIEN JA NIVELSITEIDEN LEIKKAUKSET	28	-	-*)
25. NFC LONKAN TEKONIVELIEN UUSINTALEIKKAUKSET	27	5 783	0,47 %
26. JAD ARPITYRÄN LEIKKAUKSET	26	-	-*)
27. JEA UMPILISÄKKEEN POISTOT	26	23 385	0,11 %
28. NBL OLKAPÄÄN JA OLKAVARREN LIHAS- JA JÄNNELEIKKAUKSET	23	19 652	0,12 %
29. NDG RANNE- JA KÄSINIVELIEN MUOVAUSLEIKKAUKSET JA LUUDUTUKSET	23	6 013	0,38 %
30. JAH VATSAONTELO,TUTKIMUSLEIKKAUKSET/AUKAISUT	22	15 823	0,14 %
30 YLEISIMMÄN TOIMENPITEEN OSUUS		64 %	

* Potilasvahinkojen määriä suhteutettuna tehtyihin toimenpiteisiin ei voida ilmoittaa, sillä toimenpidemääristä on käytettävissä joko yksinomaan tai osittain vain julkisen terveydenhuollon tietoja.

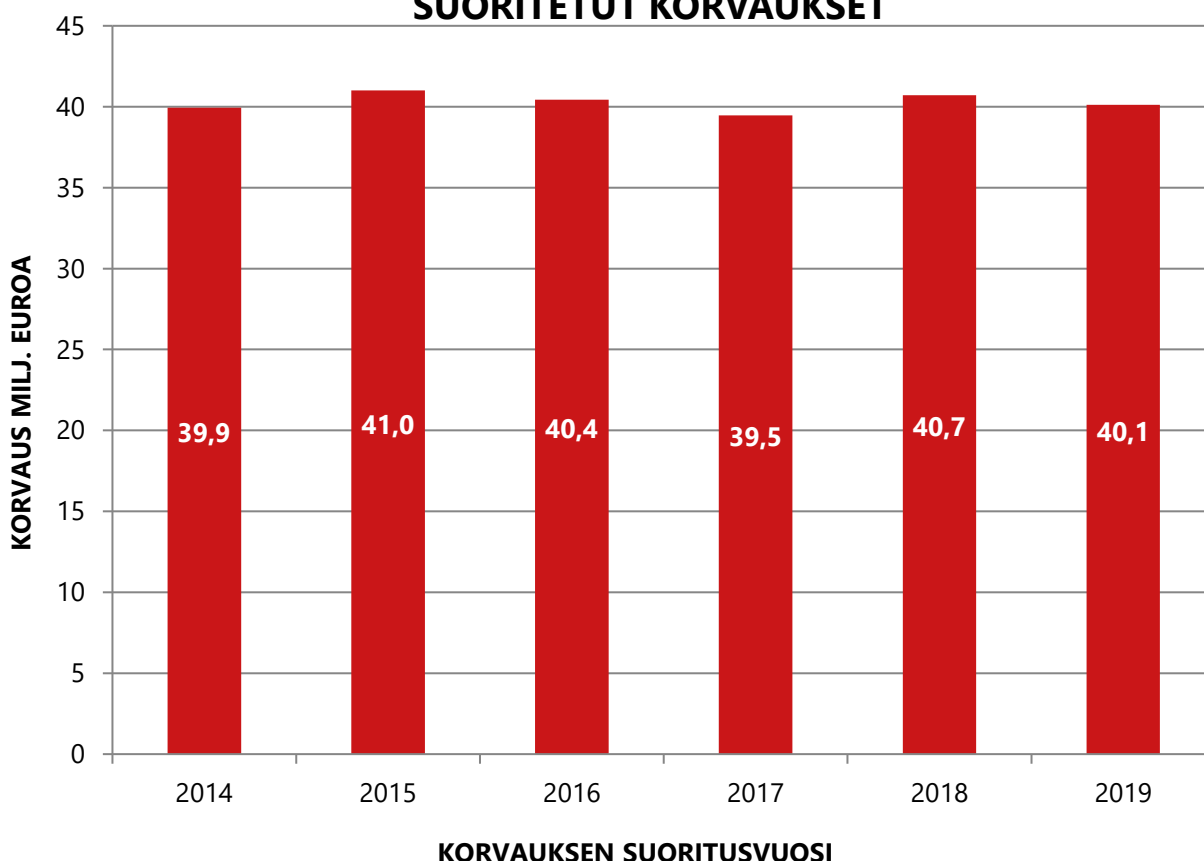
6 Potilasvakuutuksesta maksetut korvaukset

Potilasvakuutuksesta maksettavat korvaukset määräytyvät potilasvahinkolain (585/1986) ja vahingonkorvauslain (412/1974) säännösten mukaan. Korvausten arvioinnissa otetaan huomioon myös potilasvahinkolautakunnan ratkaisukäytäntö, ja soveltuvin osin noudatetaan liikennevahinkolautakunnan normeja ja ohjeita.

Suurin yksittäinen korvauslaji yli 40 %:n osuudella on ansionmenetykskorvaus. Kolmanneksen korvauksista, muodostavat ns. aineettoman vahingon korvaukset eli tilapäisen ja pysyvän haitan korvaukset. Neljännes maksettavista korvauksista on sairaanhoidon kustannuksia ja muita potilasvahingosta aiheutuneiden kustannusten korvauksia.

Vuonna 2019 potilasvakuutuksesta maksettiin korvauksia yhteensä 40,1 miljoonaa euroa, sisältäen korvaustoiminnan hoitokulut ja potilasvahinkolautakunnan kulut. Korvauksia maksettiin pääosin jo aiemmin sattuneista, ennen vuotta 2019 ratkaistuista korvattavista potilasvahingoista. Esimerkiksi ansionmenetykskorvauksia voidaan maksaa eläkkeen luonteisina korvauksina kuukausittain useita vuosia tai vuosikymmeniä potilasvahingon sattumisen jälkeenkin. Myös mm. sairaanhoito-, lääke- ja muita kuluja korvataan vahinkoa kärsineelle niin pitkään kuin niitä aiheutuu.

**POTILASVAKUUTUKSESTA VUOSINA 2014-2019
SUORITETUT KORVAUKSET**

POTILASVAKUUTUSJÄRJESTELMÄSTÄ AIHEUTUNEET KUSTANNUKSET JA MAKSETUT VAHINGONKORVAUKSET KORVAUSLAJEITTAIN

